

ROZTRZĄSNAĆ (11) *vb pf*

roztrząsnąć (10), **rozstrząsnąć** (1) *RejKup*.

rof- (9), roz- (1).

o jasne.

inf roztrząsnąć (1). ◇ *fut 1 pl* roztrząśni(e)my (1). ◇ *praet 1 sg m* -m roztrząsnął (1). ◇ [3 *sg m* roztrząsnął.] ◇ 3 *pl m pers* roztrząsnęli (1). ◇ *imp 2 sg* roztrząśni (2). ◇ [1 *pl* roztrząsnimy.] ◇ *con 2 sg m* byś roztrząsnął (2). ◇ [3 *sg m* by roztrząsnął.] ◇ 1 *pl m pers* bychmy roztrząsnęli (1). ◇ *part praet act* roztrząsnąwszy (2).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Rozprowadzić drobne rzeczy względnie równomiernie po powierzchni, rozrzucić, rozsypać* (2) :

[*roztrząsnąć* czym: tak iż całe łtáiianie roley dwádźiesięcia kofzmi [gołębiego gnoiu] dobrze bywa nágnoiono [...] á gdyby trzydzieści kofzy iuż to náder nalepiey/ gdyby rękámi rowno roztrząfnáwfy z ziórnem pośianym łpołem záwłoczył. *Cresc 1571 588.*]

a. *O kroplach: rozpryskać* [co] (1) :

Zwrot: »po (małej) kropi roztrząsnąć« (2): byś też y po máłym kátku dał rozdrápác ciało łwoie/ y po kropi rołtrząfnął krew twoię. *RejPos 87, 265v.*

2. *Zastanowić się, przemyśleć, zanalizować* (9) : *Pofeł fię dziwuye rozłtrząfnáwfy RejKup aa5v.*

roztrząsnąć kogo, co (8): *Dofwyadłłay mye o Boże moy vznay łerce moye/ Rołtrząśni ducha moyego LubPs eev; Tákże téz rołtrząśni iedno Królá/ Kápłaná/ Ołtarz/ hnet tám náydziełz Kościól y Wiárę OrzQuin I3; Widzę miedzy włzytkiemi ludzkiemi narody/ Rozliczne przypádłóci [...]. A rołtrząfnáwfy włzytko do łwey Polłki zaydę RejZwierc 240v; RejPosRozpr cv; RejPosWstaw [414]; StryjKron 71; CzechEp 15; WujNT przedm 5; [Roztrząsnimy ielzce sławę y łrumocenie. ErazmNow 89, 63v; KrowObraz C4v; KarnDeliber D2].*

[*Ze zdaniem dopełnieniowym [jeśliby 'czy']*: rołtrząfnąć pierwey potrzebá/ ielzlibyzmy to záczać mogli nie tágáiąc przymierza *KarnDeliber A3v.*]

Zwroty: [»roztrząsnąć dobrze«: Ale by tu trzeba ti łprawy rołtrząfnąć dobrze *ErazmNow 63v.*]

»dowodnie roztrząsnąć« (1): A iżem iuż niżey niepodobnoś v Domaturow vrołłá dla dálekości drogi żegłowania Włochow wty łtrony dowodnie rołtrząfnął *StryjKron 71.*

»pilnie roztrząsnąć« (1): wiele im pomocno być może/ gdy tho łobie pilniey rołtrząfnimy *RejPosWstaw [414].*

[»rozumem roztrząsnąć«: Te włzyłtkie rzeczy gdzieby kto dobrze rozumem łwym rołtrząfnął/ y pilnie vważył/ vzna to [...] *KarnDeliber D2.*]

»sobie roztrząsnąć« (1): *RejPosWstaw [414] cf* »pilnie roztrząsnąć«.

Szeregi: »roztrząsnąć i objaśnić« (1): y włzyłtkie tákie mieyłcá [...] łámiż Kátholicy [...] z pilnością zebráli y łpíłáli/ y ták ie rołtrząfnęli y obiáśnili/ że przeię ołtátni rozłádek o nich nawyżłzey zwierzchności zołtáwili. *WujNT przedm 5.*

»przebieżec a roztrząsnąć« (1): Ale gdybyś włzyłtki wieki przebieżał á rołtrząfnął áż do początku łwiátá/ naydzyelz namędrłze/ náłpráwiedliwłze y naleplze po włzyłtkim łwiecie ludzye *RejPosRozpr cv.*

[»rozebrać a roztrząsnąć«: gdzie tám ten Święty małz [*Jan Hus*] ták Antykryftá rozebrał á roftrząnął/ począwłzy od głowy afz do namnieyńzgo członeczku/ á nikogo innego tám nie vkázuiąc iedno Papieżá Rzymńkiego. *KrowObraz* C4v.

»rozgrzyżć a roztrząsnąć«: Wfzytko tu naydziefz; cóś niedawno ftyfzał/ y co piłmo S. fzyrzey indzie zaleca: rozgrzyść tylko á roztrząnąć trzebá. *HerbNauka* c7v.]

»roztrząsnąć i rozsądzić« (1): Otoż nam tákowá I.M. Logikę Papiešką/ nie Chriftiáńfką/ potrzebá tu będzie wedle fłowá Bożego/ wedle ftyrych niektorych w tey mierze pobożnieyńzych oycow/ á potym y z fámego piłania I.M. roztrząnąć y rozfądzić. *CzechEp* 15.

[»roztrząsnąć i uważć«: *KarnDeliber* D2 cf »rozumem roztrząsnąć«.]

Synonimy: 2. rozbaczyć się, rozpatrzyć.

Formacje współrdzenne cf TRZĄŚĆ.

Cf **ROZTRZĄŚNIENIE**, [**ROZTRZĄŚNIONY**]